

Uvodnik

Vprašanje samostojnosti oziroma neodvisnosti umetnosti je eno izmed osrednjih in poglobitnih vprašanj vseh zgodovin umetnosti – likovne, besedne ter glasbene, aktualno pa je tudi v filozofskih razpravah. V sodobni muzikologiji, ki se je še posebej v zadnjem desetletju obogatila z novimi vidiki interdisciplinarnega preučevanja glasbe in glasbenega življenja, se uveljavlja stališče, da glasbeno delo ne more biti v popolnosti samostojno, saj je kot antropološki fenomen usmerjeno k izražanju in komuniciranju. »Uporabno« in »avtonomno« kot vidika raziskovanja nudita dve možnosti približevanja h glasbenemu delu, ki se dopolnjujeta. Gre za ugotavljanje njunega medsebojnega razmerja oziroma razvojne dinamike tega razmerja, za ugotavljanje odnosov med možnim, zaželenim in potrebnim v okviru določenega kulturnega okolja.

Kako je bila skladba razumljena in kakšen pomen je imela, ali drugače, kako je funkcionirala kot znak in pridobila določen pomen, je bilo odvisno od konteksta časa in prostora, se pravi od prostora kulture in njene tradicije, socialnega, političnega, kulturnega in zgodovinskega prostora. Dinamika medsebojnega razmerja »uporabnega« in »avtonomnega« v glasbi kaže, v kakšni meri in obliki je glasba v danem času in prostoru zmogla preiti njeno zgodovinsko, politično, socialno in vsakdanje okolje. Prikaz kriterijev, ki so določevali »uporabno vrednost« glasbe glede na zgodovinski čas in prostor, se pravi historično ustreznih kriterijev, omogoča prepoznavanje zgodovinskega pomena in po drugi strani tudi umetniškega (estetskega) potenciala posameznega glasbenega dela.

Razpravljanje o avtonomnosti (samostojnosti) in funkcionalnosti (odvisnosti) glasbe kljub teoretični utemeljitvi pred dobrimi tridesetimi leti še danes ostaja v središču raziskovalnih interesov mnogih muzikologov. Aktualno stališče do omenjene problematike predstavljajo tudi razprave muzikologov različnih šol in usmeritev iz Anglije, Nemčije, Avstrije, z Irske, s Češke, Slovaške, Poljske, Hrvaške in iz Slovenije, uglednih strokovnjakov s področja historične in sistematične muzikologije ter prispevka uglednih domačih znanstvenikov s področij filozofije in zgodovine, ki bodo objavljeni v dveh zaporednih številkah revije *De musica disserenda*. Vse razprave so bile v obliki referatov najprej predstavljene na mednarodnem muzikološkem znanstvenem sestanku z naslovom *Glasbeno »uporabno« in glasbeno »avtonomno«: podobe in pomeni*, ki ga je v Ljubljani 19. in 20. oktobra 2006 organiziral Muzikološki inštitut Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Pričujoča številka prinaša splošni estetsko-filozofski in historično usmerjeni del, ki se nanaša na glasbo in glasbeno življenje v različnih zgodovinskih obdobjih in v širšem evropskem prostoru, naslednja številka (III/1) pa bo vključevala prispevek o vplivih ljudske pesmi na umetno, razprave o recepciji opere v 19. stoletju ter članke, povezane z glasbo in glasbenim življenjem na Slovenskem v 19. in 20. stoletju.

Nataša Cigoj Krstulović in Metoda Kokole